

Alexis Angelis Van strategie naar poëzie:

Een persoonlijke zoektocht naar het potentieel van architectuur

Verslag van de lezing van 8 maart 2011

door Wybren Jorritsma

Afbeeldingen: www.angelis-partner.de

<http://gemeente.groningen.nl>

Alexis Angelis refereert aan grote namen als Vitruvius en Louis Sullivan om zijn filosofie over bouwkunst te verbeelden. Aan de hand van alledaagse voorbeelden laat hij zien dat de uitdrukking van Sullivan 'Form follows function' een veel toegepaste strategie is om de ruimte in te richten. Dit is namelijk bij grootschalige industrieterreinen en overslagplaatsen logistiek en daardoor ruimtelijk tot in detail doorgevoerd. Havens zijn bijvoorbeeld ingericht en gebouwd om zeecontainers zo efficiënt mogelijk te vervoeren.

De link wordt gelegd met goede architecten die strategieën ontwikkelen om ruimtelijke problemen praktisch en logisch op te lossen. Het verschil met het alledaagse moet echter zitten in de verschijningsvorm. De uniekheid van een gebouw maakt het namelijk mogelijk om boven het adagium 'Form follows function' uit te stijgen aldus Angelis. Het spanningsveld tussen traditie en innovatie - waarin Angelis met zijn bureau Angelis + Partner wil opereren - verwoordt hij als zijnde poëzie. Want de strategie moet uiteindelijk op poëzie gericht zijn. Hiermee sluit Angelis naar eigen zeggen aan bij de drie voorwaarden gesteld door de antieke bouwmeester Vitruvius: *stevigheid* (firmitas), *bruikbaarheid* (utilitas) én *schoonheid* (venustas).

3-'11

“
Prijsvragen zijn een goede
dagelijkse test. Iedere dag
in koud water springen
houdt je scherp.”

Angelis + Partner

Het hoofdbureau van Angelis + Partner is sinds 1955 gevestigd in Oldenburg. Nevenvestigingen bevinden zich in Wismar, Berlin en Herzberg. In 2009 is Alexis Angelis directeur geworden nadat hij - voor zijn toetreding tot dit bureau in 2001 - in Hannover, Berlijn en Madrid ervaring had opgedaan. De werkzaamheden van Angelis + Partner kunnen gekenmerkt worden als middelgrote projecten op het gebied van woningbouw en utiliteitsbouw, maar ook restauratieopdrachten voor kerken en kloosters horen tot de order portefeuille. Om iedere dag goed te kunnen blijven presteren vindt Angelis het belangrijk om mee te doen aan prijsvragen. Angelis: *'Prijsvragen zijn een goede dagelijkse test. Iedere dag in koud water springen houdt je scherp.'*

Naïef en idealistisch

Een bijzonder *Wohn- und geschäftshaus* in Berlijn (opgeleverd in: 2006) betekende het eerste zelfstandige project die volgens Angelis zijn filosofie tot stand kwam. Met idealisme en doorzettingsvermogen wist Angelis de opdrachtgever ervan te weerhouden om op dit braakliggende stuk grond, ingeklemd tussen twee gebouwen, een traditioneel gebouw neer te zetten. Dit wist hij zo overtuigend te doen dat hij vrijwel de vrije hand kreeg om het gebouw van binnen en buiten vorm te geven. Dit is gelukt doordat Angelis vrijwel vanuit het niets een totaalconcept ontwikkelde om een gebouw neer te zetten waarin gewoond en gewerkt kan worden. Het modernistisch ogende gebouw met terugspringende toplaag [1], wordt gekenmerkt door automatisch bedienbare zonnenschermen die de luxe appartementen een speels aangezicht geven [2].

Het voordeel van het hanteren van een heldere strategie en bijbehorend uniek

ontwerp schuilt in een samenhangende strategie achter de bouwplannen. Angelis: *'Die heb je nodig om de opdrachtgever, en later in het stadium de gebruikers te overtuigen om te kiezen voor dit gebouw. Zo kun je het concept goed vermarkten.'* Ondanks het feit dat Alexis terugkijkend, zichzelf toen als ietwat naïef en idealistisch kenschetst, is het ontwerp een economisch succes geworden. In vier jaar tijd is de gemiddelde prijs van een appartement in dit gebouw in Oostelijk Berlijn van € 550.000 gestegen naar €950.000. Het bewijs dat schoonheid loont.

[1][2] Berlijn.

“
Een goede architect lost
problemen op, ontwikkelt een
strategie wat resulteert in een
unieke verschijningsvorm.

Intense laagbouw

Voor de Groningse manifestatie *Intense Laagbouw* ontwierp Angelis+Partner woningen aan de noordzijde van de Oosterhamrikkade waar nu bedrijven zijn gevestigd [3]. Angelis voldeed aan de eis van de gemeente om compacte woonblokken te realiseren rondom binnentuinen. Aan de kanaalzijde telt de bebouwing vier etages die naar achter afloopt naar twee bouwlagen en hiermee aansluiting zoekt bij de bouwhoogte aan de achterliggende straat [4]. In het ontwerp moeten individualiteit en collectiviteit samengaan. Dat wil zeggen, mensen moeten het gevoel hebben dat ze individueel kunnen wonen met een eigen huis en tuin, maar ook het gezellige stadgevoel krijgen. Dit wordt bereikt door de aanleg van semi-openbare binnentuinen waar ruimte is voor ontmoeting en vertier. Angelis benaderd deze visie vanuit een breder maatschappelijk perspectief: *‘Dichtheid is nodig om te voorkomen dat je als stad teveel uitdijt. Ook voldoe je hiermee aan de hedendaagse en toekomstige opgave om ecologisch en duurzaam te bouwen.’*

Elektronicaconcern Apple wordt aangehaald om aan te tonen dat gebruiksgemak en schoonheid belangrijke uitgangspunten moeten zijn. Meestal vormt bij Angelis+Partner een algemeen ruimtelijk idee de basis om een zoektocht voort te zetten naar een werkbare strategie en bijbehorende materialen en detailleringen. Maar soms ook dient een bepaald materiaal als basis om een totaalconcept uit te werken vanwege een

navenante schoonheid. Rest nog steeds de vraag: Hoe kom je nu tot dergelijke mooie en gebruiksvriendelijke ontwerpen? Samenvattend zegt Angelis hierover: *‘Om poëtische schoonheid in een ontwerp te krijgen is een creatieve vonk nodig.’*

[3][4] Groningen.